

УДК: 330.3:331.104/5:339.9

doi: <https://doi.org/10.15330/apred.2.20.69-77>

Трофанюк Р. І.

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ТРУДОВИХ КОМУНІКАЦІЙ В СИСТЕМІ ГЛОБАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Маріупольський державний університет,
вул. Преображенська, 6, м. Київ,
03037, Україна,
тел.: 0978493327,
e-mail: quattro4eu@yahoo.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-5963-4422>

Анотація. Глобалізація ринку праці призвела до зростання потреби в міжнародних трудових комунікаціях. Це стосується як спілкування між роботодавцями та працівниками, так і між різними країнами та міжнародними організаціями. Метою статті є проведення дослідження місця України в міжнародних трудових комунікаціях та в системі глобального ринку праці, а також визначення аспектів зовнішньої трудової міграції. Для виконання дослідження були використані такі методи, як аналіз, синтез, систематизація, узагальнення, формалізація тощо. В науковій публікації проаналізовано місце України в міжнародних трудових комунікаціях, будучи як країною, що експортує, так і імпортує робочу силу. Досліджено переваги (збільшення доходів, зниження безробіття, набуття нових навичок, зростання валового внутрішнього продукту та зближення з Європейським Союзом) та виклики (міграція кваліфікованих кадрів, соціальні проблеми, небезпека для життя) участі України в системі глобального ринку праці. По результатам дослідження визначено теоретичні аспекти зовнішньої трудової міграції, які включають економічні, соціальні та політичні аспекти для аналізу та розуміння зовнішньої трудової міграції, а також сформовано пропозиції розвитку міжнародних трудових комунікацій в системі глобального ринку праці. Наукова новизна статті полягає у сформованих пропозиціях розвитку міжнародних трудових комунікацій в системі глобального ринку праці – це зміцнення співпраці між державами, підтримка розвитку міжнародних профспілок, роботи з діаспорами, розвитку міжнародних платформ для пошуку роботи, а також посилення ролі освіти та навчання, для подальшого практичного використання стимулювання окремих форм зайнятості для біженців з України закордоном, що забезпечуватимуть зростання ВВП;

Розвиток міжнародних трудових комунікацій є важливим фактором розвитку глобального ринку праці. Це може призвести до економічного зростання, підвищення рівня життя та розвитку культурного обміну. Уряди та міжнародні організації повинні вжити заходів для подолання викликів, щоб зробити міжнародний ринок праці більш доступним для всіх.

Ключові слова: міжнародні трудові комунікації, ринок праці, робоча сила, трудова діяльність, міжнародні економічні відносини.

Trofanyuk R. I.

DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL LABOR COMMUNICATIONS IN THE GLOBAL LABOR MARKET SYSTEM

Mariupol State University,
Preobrazhenska st., 6, Kyiv,
03037, Ukraine,
tel.: 0978493327,
e-mail: quattro4eu@yahoo.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-5963-4422>

Abstract. The globalization of the labor market has led to an increased need for international labor communications. This applies both to communication between employers and employees, and between different countries and international organizations. The purpose of the article is to conduct a study of Ukraine's place in international labor communications and the global labor market system, as well as to

determine aspects of external labor migration. To carry out the research, were used methods such as analysis, synthesis, systematization, generalization, formalization, etc. The scientific publication analyzes the place of Ukraine in international labor communications, being both an exporting country and an importing labor force. The advantages (increased income, decreased unemployment, acquisition of new skills, growth of gross domestic product and rapprochement with the EU) and challenges (migration of qualified personnel, social problems, danger of life) of Ukraine's participation in the global labor market system are explored. Based on the results of the study, theoretical aspects of external labor migration were identified, including economic, social and political aspects of the analysis and understanding of external labor migration, and proposals for the development of international labor communications in the global labor market system were formed. The scientific novelty of the article lies in the established proposals for the development of international labor communications in the global labor market system - strengthening cooperation between states, supporting the development of international trade unions, developing international platforms for job search, as well as strengthening the role of education and training for further practical use.

The development of international labor communications is a fundamental factor in the development of the global labor market. This can lead to economic growth, improved living standards and increased cultural exchange. Governments and international organizations must take action to overcome the challenges to make the international labor market more accessible to all.

Key words: international communications, labor market, labor force, labor activity, international economic relations.

Вступ. На сьогоднішній день міжнародні трудові комунікації відіграють все більшу роль у розвитку світового ринку праці. Україна, як країна, що активно інтегрується у світове співтовариство, не є винятком з цього правила. Зростання зовнішньої трудової міграції українців, розширення співпраці з іншими країнами у сфері зайнятості населення та активізація участі у міжнародних трудових проектах роблять дослідження місця України в міжнародних трудових комунікаціях та в системі глобального ринку праці вельми актуальним.

Розвиток інформаційних технологій та зростання потреб у міжнародній співпраці роблять тему міжнародних трудових комунікацій надзвичайно актуальною. Спілкування в міжнародному контексті вимагає від фахівців не лише знання мов, а й розуміння культурних особливостей, навичок вирішення конфліктів та ефективного спілкування в різноманітних командних структурах.

Літературний огляд дозволяє визначити основні теоретичні підходи до вивчення міжнародних трудових комунікацій та ідентифікувати їх роль у сучасному глобальному контексті. Науковці Калініна С.П., Булатова О.В., Кушнарєнко О.П. та Савченко Е.О. [1] вивчали трансформацію світового ринку праці під впливом глобалізації, а також провели комплексне дослідження змін на світовому ринку праці, враховуючи різні аспекти впливу глобалізації. Schuchmann V.A. та Schastnyi V.O. [2] досліджували кваліфікацію трудових ресурсів на міжнародному ринку праці, у праці Smaliyuchuk G. [3] охарактеризовано ключові фактори процесу становлення міжнародного працівника (поява уніфікованих міжнародних вимог до освіти та кваліфікації працівника, формування глобальних інформаційно-комунікаційних мереж тощо), а науковці Вежакović Р. й Mrnjavac Ž. [4] досліджували взаємозв'язок між цифровими навичками та зайнятістю населення із наголошенням на важливості підвищення цифрової грамотності.

Також, науково-теоретичною основою дослідження розвитку міжнародних трудових комунікацій в системі глобального ринку праці є наукові публікації таких зарубіжних і вітчизняних науковців, як Панченко В.Г., Резнікова Н.В., Птащенко О.В., Іващенко О.А. [5], Тахтарова К.А. [6], Михайлишин Л.І., Коровчук Ю.І. [7], Graham M., Anwar M.A. [8], Lenner K., Turner L. [9], Klasen S. [10], Huang N., Burtch G., Hong Y., Pavlou P.A. [11], Haddad C., Hornuf L. [12] та інші.

Таким чином, дослідження розвитку міжнародних трудових комунікацій у системі глобального ринку праці має важливе значення як для наукової спільноти, так і для

практиків у сфері міжнародних відносин та бізнесу, сприяючи підвищенню ефективності співпраці та досягненню успіху в умовах глобальної конкуренції.

Постановка завдання. Метою наукової статті є дослідження місця України в міжнародних трудових комунікаціях та в системі глобального ринку праці, а також визначення аспектів зовнішньої трудової міграції. Для вирішення зазначеної мети визначено наступні завдання (цілі) дослідження:

1. Проаналізувати місце України в міжнародних трудових комунікаціях.
2. Дослідити переваги та виклики участі України в системі глобального ринку праці.
3. Визначити теоретичні аспекти зовнішньої трудової міграції.
4. Сформувати пропозиції розвитку міжнародних трудових комунікацій в системі глобального ринку праці.

Методами дослідження є аналіз, синтез і систематизація (вивчення наукових публікацій, монографій, статей, статистичних даних і інших джерел інформації з теми дослідження; аналіз місця України в міжнародних трудових комунікаціях), узагальнення (деталізація переваг і викликів участі України в системі глобального ринку праці), формалізація (формування пропозиції розвитку міжнародних трудових комунікацій в системі глобального ринку праці) тощо.

Результати. Україна відіграє суттєву роль у міжнародних трудових комунікаціях, будучи як експортером, так і імпортером робочої сили. Її кваліфіковані фахівці затребувані в багатьох країнах світу, а значна кількість українців шукають роботу за кордоном. За даними Світового банку [13], у 2020 році 3,2 мільйона українців працювали за кордоном. Це становило 7,7% загальної чисельності населення України. Найпопулярніші країни, у яких працювали українці були Польща (1,3 мільйона), Чехія (0,2 мільйона), Німеччина (0,2 мільйона) тощо. Перекази від українських трудових мігрантів 2020 році становили 18,5 мільярда доларів США, що еквівалентно 10% валовому внутрішньому продукту (далі – ВВП) України [15]. Повномасштабне вторгнення РФ суттєво посилює міграційні процеси. Так, за даними Центру економічної стратегії (ЦЕС) станом на кінець червня 2023 року за кордоном через війну перебувають 5,6–6,7 млн українців, з них близько 1,3 млн – на території Росії. З європейських країн першу п'ятірку за кількістю українських переселенців становлять Німеччина (1,1 млн. осіб), Польща (990 тис. осіб), Чехія (340 тис. осіб), Іспанія (178 тис. осіб) та Італія (158 тис. осіб) [6]. Що стосується їх зайнятості, то цей процес значною мірою залежить від політики приймаючих країн. Найбільший показник працевлаштування забезпечила Чехія – 47%, Польща – 41%, Німеччина – 15%, Італія – лише 12% [16]. В інших приймаючих країнах 20% біженців працюють повний робочий день, 12% працюють неповний робочий день, 26% шукають роботу в рідній країні, а 9% працюють віддалено за кордоном на українські компанії.

За даними УВКБ ООН, станом на 26.09.2023 року кількість українських громадян, що шукають прихисток через війну в Європі, становить 5,8 млн осіб, у інших державах, що або надають Україні наразі допомогу, або принаймні не беруть участь в збройній агресії, поза межами Європи (зокрема, США, Канада) кількість біженців становить 369,2 тис. осіб. Велика кількість громадян України також перебуває в РФ – 1,3 млн осіб [16]. Сумарно демографічні втрати останніх років, тільки за публічно доступними даними оцінюються в від 6 до 10 млн. осіб, що зважаючи на дані Державної служби статистики в сфері оцінки демографічної ситуації складає близько 15-25% всього населення країни [17].

За даними Міжнародної організації з міграції [17] та Центру Разумкова [15] в середньому Тридцять дев'ять відсотків біженців, які шукали роботу нелегально, знайшли роботу, а понад 60% – ні. Мігранти, які знайшли роботу в інших країнах, швидше за все, не повернуться в Україну.

Український уряд вживає заходів для регулювання трудової міграції та максимізації її позитивного впливу на економіку (рис. 1) відіграючи значну роль у міжнародних трудових комунікаціях, як постачальник робочої сили для країн Європейського Союзу

(далі – ЄС) та інших регіонів, так і як приймальник іноземних спеціалістів у власному ринку праці.

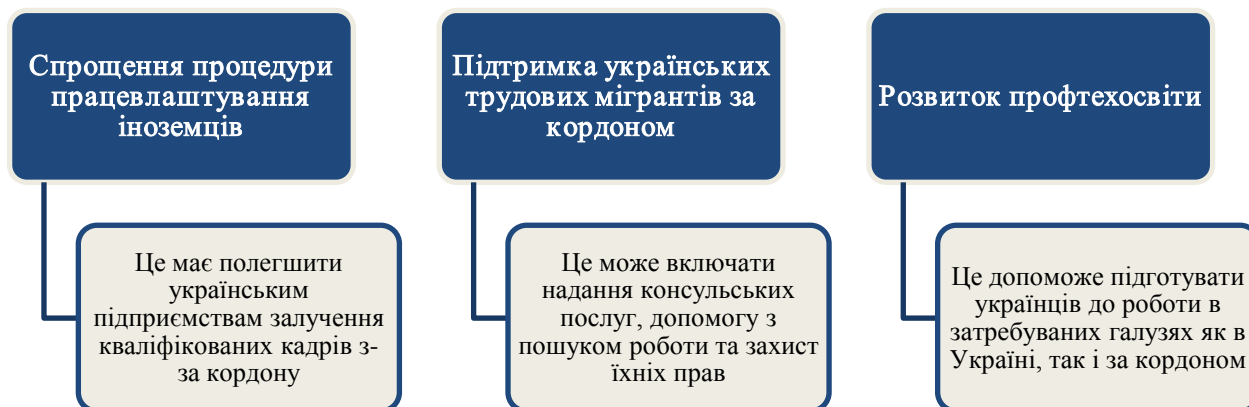

Рис. 1. Заходи для регулювання трудової міграції
Fig. 1. Measures to regulate labor migration

Джерело: сформовано автором на основі даних [1]

Міграція робочої сили має як позитивні, так і негативні наслідки для української економіки. Уряд вживає заходів для регулювання трудової міграції та максимізації її позитивного впливу для налагодження стійких міжнародних трудових комунікацій між країнами.

У сучасному світі глобалізації Україна, як і багато інших країн, активно бере участь у глобальному ринку праці. Це відкриває перед країною нові можливості для економічного зростання та розвитку, але також несе з собою певні виклики. У цьому тексті ми дослідили основні переваги та виклики участі України в глобальному ринку праці, які викладені у табл. 1 та табл. 2 відповідно.

Таблиця 1

Переваги участі України в глобальному ринку праці

Table 1

Advantages of Ukraine's participation in the global labor market

Переваги	Опис
Збільшення доходів	<ul style="list-style-type: none"> Трудові мігранти надсилають додому значні суми грошей, які стимулюють економіку України. За оцінками Світового банку, у 2021 році трудові мігранти переказали в Україну понад \$12 мільярдів. Ці кошти використовуються для купівлі товарів та послуг, оплати житла та освіти, а також для інвестування в бізнес.
Зниження безробіття	<ul style="list-style-type: none"> Трудова міграція допомагає знизити рівень безробіття в Україні. За даними Державної служби зайнятості України, у 2023 році рівень безробіття в країні становив 7,8%.
Набуття нових навичок	<ul style="list-style-type: none"> Трудові мігранти набувають нових навичок та досвіду, які вони можуть використовувати після повернення в Україну. Це може допомогти їм знайти кращу роботу та підвищити свій зарібок. Нові навички та досвід, які набувають трудові мігранти, можуть бути корисними для української економіки в цілому.

Зростання ВВП	<ul style="list-style-type: none"> • Дослідження показали, що трудові міграції можуть призвести до зростання ВВП країни. • Дослідження Світового банку 2019 року показало, що трудові міграції з України призвели до збільшення ВВП країни на 2%.
Зближення з ЄС	<ul style="list-style-type: none"> • Участь України в глобальному ринку праці також може допомогти країні зблизитися з ЄС (ЄС є одним із основних напрямків трудової міграції з України). • Відповідність стандартам ЄС щодо освіти та підготовки кадрів може зробити українських працівників більш конкурентоспроможними на європейському ринку праці.

Джерело: розроблено автором на основі даних [3; 4; 10; 13; 15]

Таблиця 2

Виклики участі України в глобальному ринку праці

Table 2

Challenges of Ukraine's participation in the global labor market

Виклики	Опис
Міграція кваліфікованих кадрів	<ul style="list-style-type: none"> • Трудова міграція може призвести до переїзду кваліфікованих кадрів, оскільки найкращі та найталановитіші працівники їдуть за кордон. • Це може призвести до того, що Україні не вистачатиме кваліфікованих кадрів у таких важливих галузях, як медицина, освіта та наука.
Соціальні проблеми	<ul style="list-style-type: none"> • Трудова міграція може призвести до розпаду сімей та соціальних проблем. Коли члени сім'ї розлучаються, це може негативно вплинути на їхнє психічне та емоційне здоров'я. • Трудові мігранти можуть мати труднощі з адаптацією до нової культури та мови.
Небезпека для життя	<ul style="list-style-type: none"> • З початком повномасштабного вторгнення росії на територію України в 2022 році мільйони українців були змушені покинути свої домівки, рятуючись від небезпеки. Багато з них знайшли притулок у сусідніх країнах, таких як Польща, Словаччина та Угорщина. Однак не всім вдалося знайти безпечне місце, і деякі люди загинули або отримали поранення внаслідок бойових дій. <p>За даними УВКБ ООН, станом на 26.09.2023 року кількість українських громадян, що шукають прихисток через війну в Європі, становить 5,8 млн. осіб, у інших державах, що або надають Україні наразі допомогу, або принаймні не беруть участь в збройній агресії, поза межами Європи (зокрема, США, Канада) кількість біженці становить 369,2 тис. осіб. Велика кількість громадян України також перебуває в РФ – 1,3 млн осіб [16]. Сумарно демографічні втрати останніх років, тільки за публічно доступними даними оцінюються в від 6 до 10 млн. осіб, що зважаючи на дані Державної служби статистики в сфері оцінки демографічної ситуації складає близько 15-25% всього населення країни [17].</p>

Джерело: розроблено автором на основі даних [3; 4; 10; 13; 15, 16,17]

Успішна участь України в глобальному ринку праці може стати потужним двигуном економічного зростання та розвитку країни, а також сприяти підвищенню добробуту її громадян. Однак для досягнення цієї мети необхідно вживати комплексних та зважених заходів, спрямованих на подолання існуючих викликів.

Зовнішня трудова міграція є актуальним і складним явищем, яке впливає на економіку, соціальні відносини, політику та культуру країн. Це процес переміщення людей з однієї країни в іншу для здобуття роботи або інших трудових можливостей [1]. Історично, трудова міграція відігравала ключову роль у формуванні економік та культур багатьох країн. Теоретичні аспекти цього явища досліджуються з різних напрямків, включаючи економічні, соціологічні, політичні та антропологічні.

Основні теоретичні аспекти до зовнішньої трудової міграції включають:

- економічні аспекти – трудова міграція є результатом різниці в оплаті праці між країнами. Працівники будуть шукати можливості для заробітку там, де зарплати вищі, або де є більше можливостей для зайнятості;

- соціальні аспекти – трудова міграція є реакцією на соціальні фактори, такі як війни, конфлікти, дискримінація або бідність. Люди можуть мігрувати з метою поліпшення свого соціального статусу та якості життя;

- політичні аспекти – трудова міграція досліджується в контексті політичних відносин між країнами, враховуючи законодавчі аспекти, такі як імміграційні закони, політику відкритості кордонів та договори про міграцію.

Вищенаведені основні теоретичні аспекти взаємодіють між собою та використовуються для розуміння та аналізу зовнішньої трудової міграції.

Глобальний ринок праці стає все більш динамічним і складним, що вимагає нових підходів до розвитку міжнародних трудових комунікацій. Нами сформовано деякі пропозиції, які можуть допомогти вдосконалити цю систему (рис. 2).

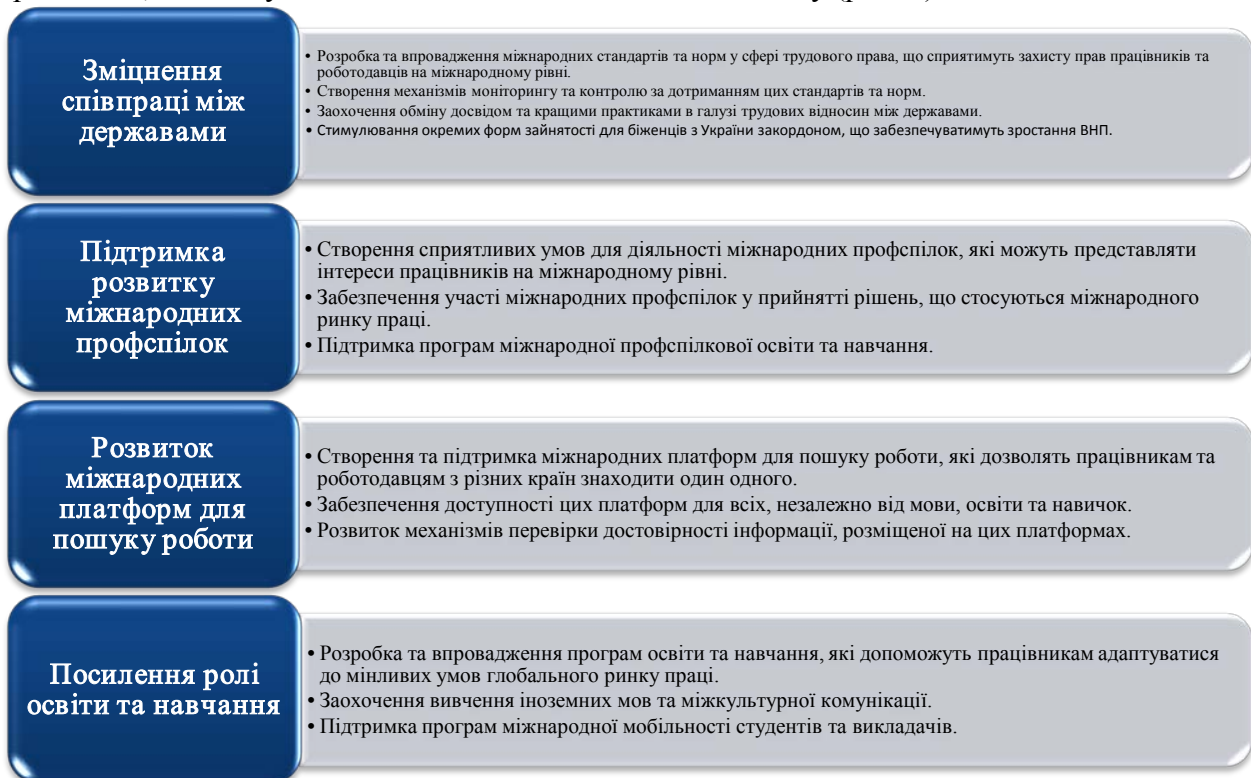

Рис. 2. Пропозиції розвитку міжнародних трудових комунікацій в системі глобального ринку праці

Fig. 2. Proposals for the development of international labor communications in the system of the global labor market

Джерело: сформовано автором на основі даних [2; 4; 5; 8]

Впровадження пропозицій на рис. 2 допоможе зробити міжнародні трудові комунікації більш ефективними та доступними, що, в свою чергу, сприятиме розвитку глобального ринку праці та підвищенню добробуту працівників у всьому світі.

Важливо зазначити, що це лише деякі з можливих пропозицій, і їх можна доповнювати та вдосконалювати. Розвиток міжнародних трудових комунікацій – це складний процес, який потребує постійних зусиль та співпраці всіх зацікавлених сторін.

Висновки. Дослідження місця України в міжнародних трудових комунікаціях та в системі глобального ринку праці, а також визначення аспектів зовнішньої трудової міграції є актуальним та важливим завданням, яке має як наукове, так і практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані для розробки державної політики у сфері міжнародної трудової міграції, удосконалення системи регулювання зовнішньої трудової міграції, захисту прав та інтересів українських трудових мігрантів, стимулювання окремих форм зайнятості для біженців з України за кордоном, що забезпечуватимуть зростання ВВП.

Наукова новизна дослідження полягає у сформованих пропозиціях розвитку міжнародних трудових комунікацій в системі глобального ринку праці для подальшого практичного використання, а саме, зміцнення співпраці між державами, підтримка розвитку міжнародних профспілок, розвитку міжнародних платформ для пошуку роботи, а також посилення ролі освіти та навчання.

Теоретичне значення дослідження полягає у проведеному аналізі місця України в міжнародних трудових комунікаціях і визначено, що завдяки своїм кваліфікованим кадрам та вигідному географічному розташуванню, Україна має значний потенціал для розвитку міжнародних трудових комунікацій. Також було визначено основні теоретичні аспекти зовнішньої трудової міграції, які включають економічні, соціальні та політичні аспекти для аналізу та розуміння зовнішньої трудової міграції.

Досліджені переваги та виклики участі України в системі глобального ринку праці можуть бути використані на практиці для вживання заходів щодо максимізації переваг та мінімізації ризиків, пов'язаних з участю в глобальному ринку праці. Це може включати в себе інвестування в освіту та підготовку кадрів, надання стимулів для українських працівників, які працюють за кордоном, і захист прав українських працівників за кордоном.

Перспективні подальшої роботи у даному напрямку включають аналіз ролі транснаціональних корпорацій у розвитку міжнародних трудових комунікацій, поглиблене вивчення використання інформаційних технологій у міжнародних трудових комунікаціях і підготовку аналізу міжнародних трудових комунікацій у різних країнах світу.

Розвиток міжнародних трудових комунікацій є важливим фактором для успішного функціонування глобального ринку праці. Дослідження та впровадження нових практик та технологій можуть допомогти покращити ефективність міжнародних трудових комунікацій та сприяти кращому розумінню та співпраці між людьми з різних країн.

1. Калініна С.П., Булатова О.В., Кушнарєнко О.П., Савченко Е.О. Розвиток світового ринку праці в умовах глобалізації: трансформаційний дискурс: [монографія]. Вінниця: ТВОРИ, 2022. 221 с. URL: <https://repository.mu.edu.ua/jsptui/handle/123456789/3572> (дата звернення: 16.05.2024).
2. Schuchmann V.A., Schastnyi V.O. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства в умовах глобалізації. *Journal of Strategic Economic Research*. 2023. No. 5. P.110-117. URL: <http://www.jrnl.knutd.edu.ua/index.php/jseconres/article/view/1394> (дата звернення: 15.05.2024).
3. Smaliychuk G. Formation of international employee competencies in the conditions of the global labor market transformation. *Social and Labour Relations: Theory and Practice*. 2020. Vol. 10, No. 2. P. 1-9. URL: https://www.businessperspectives.org/images/pdf/applications/publishing/templates/article/assets/14221/SLRTP_2020_02_Smaliychuk.pdf (дата звернення: 16.05.2024).
4. Bejaković P., Mrnjavac Ž. The importance of digital literacy on the labour market. *Employee Relations: The International Journal*. 2020. Vol. 42, No. 4. P. 921-932. URL:

- <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/ER-07-2019-0274/full/html> (дата звернення: 16.05.2024).
5. Панченко В.Г., Резнікова Н.В., Птащенко О.В., Івашченко О.А. Цифрові трансформації міжнародного ринку праці в умовах платформізації зайнятості. *Ефективна економіка*, 2024. Вип. 2. С. 1-19. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/48792/> (дата звернення: 15.05.2024).
 6. Калініна С.П., Тахтарова К.А., Кушнарєнко Н.П. Стратегічні імперативи формування міжнародного ринку праці в умовах глобалізації. Одеса: Фенікс, 2020. С. 34-36. URL: <https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/1069/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%202020.pdf> (дата звернення: 15.05.2024).
 7. Калініна С.П., Михайлишин Л.І., Коровчук Ю.І., Савченко Е.О. Трансформація трудових ресурсів: забезпечення світової економіки: глобалізаційний дискурс: [монографія]. Вінниця: ТВОРИ, 2021. 253 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/15048> (дата звернення: 15.05.2024).
 8. Graham M., Anwar M.A. The global gig economy: Toward a planetary labor market. In: *The digital transformation of labor*. Routledge, 2019. p. 213-234. URL: https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/23634/1/9780367330705_text%20%281%29.pdf#page=235 (дата звернення: 15.05.2024).
 9. Lenner K., Turner L. Making refugees work? The politics of integrating Syrian refugees into the labor market in Jordan. *Middle East Critique*. 2019. Vol. 28, No. 1. P. 65-95. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19436149.2018.1462601> (дата звернення: 16.05.2024).
 10. Klasen S. What explains uneven female labor force participation levels and trends in developing countries? *The World Bank Research Observer*. 2019. Vol. 34, No. 2. P. 161-197. URL: <https://academic.oup.com/wbro/article-abstract/34/2/161/5549890> (дата звернення: 16.05.2024).
 11. Huang N., Burtch G., Hong Y., Pavlou P.A. Unemployment and worker participation in the gig economy: Evidence from an online labor market. *Information Systems Research*. 2020. Vol. 31, No. 2. P. 431-448. URL: <https://pubsonline.informs.org/doi/abs/10.1287/isre.2019.0896> (дата звернення: 16.05.2024).
 12. Haddad C., Hornuf L. The emergence of the global fintech market: Economic and technological determinants. *Small Business Economics*. 2019. Vol. 53, No. 1. P. 81-105. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11187-018-9991-x> (дата звернення: 15.05.2024).
 13. DataBank. The World Bank Group. URL: <https://databank.worldbank.org/home.aspx> (дата звернення: 15.05.2024).
 14. Data and statistics. International Labour Organization. URL: <https://www.ilo.org/data-and-statistics> (дата звернення: 15.05.2024).
 15. Відкриті дані. Державна служба зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/opendata> (дата звернення: 15.05.2024).
 16. Ukraine Refugee Situation: Operational data UNHCR's Last updated 26 September 2023. URL: https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.228732760.514168680.1646989952-176134281.1646551413. (Дата звернення : 10.04.2024 р.).
 17. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 10.04.2024).

References

1. Kalinina, S.P., Bulatova, O.V., Kushnarenko, O.P., and E.O. Savchenko. *The development of the world labor market in the conditions of globalization: a transformational discourse: [monograph]*. Vinnytsia, TVORY, 2022. Repository.MU, repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3572. Accessed 16 May 2024
2. Schuchmann, V.A., and V.O. Schastnyi. "Ways to increase the competitiveness of the enterprise in the conditions of globalization." *Journal of Strategic Economic Research*, no. 5, 2023, pp. 110-117. jrnل.knutd, www.jrnل.knutd.edu.ua/index.php/jseconres/article/view/1394. Accessed 16 May 2024
3. Smaliychuk, G. "Formation of international employee competencies in the conditions of the global labor market transformation." *Social and Labour Relations: Theory and Practice*, vol.10, no.2, 2020, pp.1-9. Businessperspectives, www.businessperspectives.org/images/pdf/applications/publishing/templates/article/assets/14221/SLRTP_2020_02_Smaliychuk.pdf. Accessed 16 May 2024
4. Bejaković, P., & Ž.Mrnjavac. "The importance of digital literacy on the labour market." *Employee Relations: The International Journal*, vol. 42, no. 4, 2020, pp. 921-932. Emerald, www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/ER-07-2019-0274/full/html. Accessed 16 May 2024
5. Panchenko, V.H., Reznikova, N.V., Ptashchenko, O.V., and O.A. Ivashchenko. "Digital transformations of the international labor market in conditions of platformization of employment." *Efficient economy*, no. 2,2024, pp. 1-19. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/48792/> (date of access: 15.05.2024).
6. Kalinina, S.P., Takhtapova, K.A., and N.P. Kushnarenko. *Strategic imperatives of the formation of the international labor market in the conditions of globalization*. Odessa: Feniks, 2020. p. 34-36. R.DONNU, r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/1069/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%202020.pdf. Accessed 16 May 2024

7. Kalinina, S.P., Mykhailyshyn, L.I., Korovchuk, Yu.I., and E.O. Savchenko. *Transformation of labor supply of the world economy: globalization discourse: [monograph]*. Vinnythia, TVORY, 2021. Lib.pnu, lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/15048. Accessed 16 May 2024
8. Graham, M., and M.A. Anwar. *The global gig economy: Toward a planetary labor market*. In: *The digital transformation of labor*. Routledge, 2019, pp. 213-234. Library.oopen, library.oopen.org/bitstream/handle/20.500.12657/23634/1/9780367330705_text%20%281%29.pdf#page=235. Accessed 16 May 2024
9. Lenner, K., and L. Turner “Making refugees work? The politics of integrating Syrian refugees into the labor market in Jordan. *Middle East Critique*, vol. 28, no. 1, 2019, pp. 65-95. Tandfonline, www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19436149.2018.1462601. Accessed 16 May 2024
10. Klasen, S. “What explains uneven female labor force participation levels and trends in developing countries?” *The World Bank Research Observer*, vol. 34, no. 2, 2019, pp. 161-197. Academic.oup, academic.oup.com/wbro/article-abstract/34/2/161/5549890. Accessed 16 May 2024
11. Huang, N., Burtch, G., Hong, Y., and P.A. Pavlou. “Unemployment and worker participation in the gig economy: Evidence from an online labor market.” *Information Systems Research*, vol. 31, no. 2. 2020, pp. 431-448. Pubsonline, pubsonline.informs.org/doi/abs/10.1287/isre.2019.0896. Accessed 16 May 2024
12. Haddad, C., and L. Hornuf. “The emergence of the global fintech market: Economic and technological determinants.” *Small Business Economics*, vol. 53, no. 1, 2019, pp. 81-105. Springer, link.springer.com/article/10.1007/s11187-018-9991-x. Accessed 16 May 2024
13. “DataBank.” The World Bank Group, databank.worldbank.org/home.aspx. Accessed 16 May 2024
14. “Data and statistics.” International Labour Organization, www.ilo.org/data-and-statistics. Accessed 16 May 2024
15. Open data. State Employment Service, www.dcz.gov.ua/opendate. Accessed 16 May 2024
16. Ukraine Refugee Situation: Operational data UNHCR’s Last updated 26 September 2023. UNHCR, data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.228732760.514168680.1646989952-176134281.1646551413. Accessed 16 May 2024
17. State Statistics Service of Ukraine, www.ukrstat.gov.ua/ Accessed 16 May 2024